

Cerkveni

GLASILO SLOVEN
SKIH CERKVENIH
GLASBENIKOV

Glasbenik

ST. 10, 11, 12

OKTOBER, NOVEMBER, DECEMBER 1941-XX

LETO 64

Dr. Anton Dolinar:

Pregled slovenske cerkvene glasbe.

IX.

(Rihar renatus.)

Rihar je do danes ostal v središču zanimanja slovenskega cerkveno-glasbenega življenja; zapiski v vseh letnikih »Cerkv. Glasbenika« nam to čim bolj točno dokazujejo. Ko je nastopila nova doba — ki jo nazivamo cecilijansko — je narod vse nove glasbene tvorbe, ki jih je slišal v cerkvi, nujno meril po Riharju. Treba je bilo veliko prepričevalnih besedi, poučnih sestavkov, ki so Riharjevo delo in stališče v naši cerkveni glasbi vsestransko pravično in stvarno označili in opredelili: navdušenost ljudstva za Riharja je šla ponekod predaleč, videti je bilo, kot da bi hoteli ostati kar pri njem: vse, kar je nova cecilijanska doba res naprednega v duhu časa s seboj prinesla, so že kar v naprej zavrgli, češ da je tuje, »lutrovsko«. Boj proti tej miselnosti je morala cecilijanska doba najprej izvojevati.

V »Cerkv. Glasbeniku« (letnik III., št. 2.) beremo: Nam cecilijancem očitajo, da hočemo slovenski jezik iz cerkve pregnati, da hočemo Riharja kar izbrisati iz cerkvenih korov in vpeljati Lutrovo godbo na cerkveni kor. Res, prav žalostno je, da se tako koristna in vzvišena prizadevanja vnetih cecilijanov tako malo pripoznavajo in še celo nesramno napadajo. Vse na svetu hiti za izobraženjem: petje po čitalnicah se kolikor mogoče umetno izpeljuje in ne vpraša se, ali se bode pa tudi ušes prišlo ali ne. Le cerkveno petje, to naj bo pa za mladiče in pastirje, tu ne sme biti nič umetnega, nič resnobnega in cerkvenega! Sicer pa bodimo brez skrbi, kolikor bolj bomo napadani, toliko več nas bo; zakaj boljše ko je sadje, rajši ga ose in sitne muhe obirajo!

Tovrstnih številnih pripomb v spisih vseh letnikov »Cerkv. Gl. kar mrgoli in vodilni krogi so bili nujno prisiljeni nekaj ukreniti, da bi pač ljudstvu ustregli, hkrati pa ne prestopili onih mej, preko katerih na noben način ne morejo, če hočejo, da ostane cerkvena glasba na dostojni višini umetnosti in cerkvenosti.

Prav tako razberemo iz dopisov v istem listu, da so organisti v želji, da ustrežejo ljudstvu — Riharjeve pesmi izvajali nedeljo za nedeljo: če jih pa niso imeli v pravem zapisu pri rokah, so jih pa kar po spominu — približno — peli in seveda, če jim je kaj boljše ugajalo — so pa pač po svojih zamislih spremenili. Takih zboljševalcev je bilo povsod dovolj: sklepali bi, da je dalo povod k temu dejstvo, ker je izvirnih izdaj pač zelo primanjkovalo. To potr-

jujejo naslednje Kimovčeve besede: »Že prav, če se Riharjeve pesmi pojo, ampak ohranimo dobre, ki so v glasbenem oziru res lepe in res za cerkev primerne, druge pa pustimo. Prav s tem namenom sem začel zbirati in izdajati Riharjeve pesmi, ki se mi zdi vredno, da se ohranijo, ki se jim v cerkvenem oziru nič ne more očitati. To pa zato, ker bi rad enkrat videl konec zasebnega, zakotnega mečkanja, ohranjevanja in popravljanja, ki pa se ne more kontrolirati in kakor 'predenec' po detelji vsak višji polet, vsak pravi resni napredek v cerkveni glasbi že v kali zamori.« (»Cerk. GL« 1. 1910, št. 7.—8.)

Organist Leopold Zupin predelavo Riharjevih skladb takole opravičuje: »Peli smo tudi Riharjeve napeve, toda le one, ki niso preveč posvetnega značaja ter so za cerkev še porabni, in sicer v originalu, kakor jih je Rihar sam zložil. Le v toliko sem jih preuredil, da se morejo četverglasno uporabljati, le harmonizacijo in postop sem v nekaterih mestih malo izpremenil, tako da so vse skladbe pravemu originalu popolnoma podobne. Ker so se začele Riharjeve skladbe v zadnjem času na novo izdajati in kolikor mogoče prenavljati, zatorej je zelo neumestno od vsakogar, ki jih prenavlja, kajti prenavljena skladba ni več prava Riharjeva skladba.« (»Cerkv. GL« 1. 1910, št. 1.)

Ta vidna želja in splošno stremljenje ljudstva po ohranjenju Riharjevih napevov, sta prisilila vodilne glasbenike, da so začeli iskati načinov in potov, kako bi Riharja dostojno in pravično prerodili. »Anton Foerster je priredil in izdal v 'Ceciliji' (I. izdaja) 20, v II. izdaji 17 Riharjevih in še nekaj drugih pesmi, ki niso sicer Riharjeve, a se nahajajo v starih Riharjevih zbirkah. In kako je on postopal? Mesta, potrebna pile, je opilil, marsikatero nedostatke, bodisi v melodičnem, bodisi v harmoničnem oziru odpravil, ter tako izdal Riharjeve pesmi v liturgično in glasbeno korektni obliki. To je bil brezdvomno pravi način, kako naj se eventualno prirejajo in izdajajo Riharjeve pesmi in pesmi Riharjevih sovrstnikov. Za Foersterjem so izdajali Riharja še razni drugi slovenski skladatelji, ki so sprejeli v svoje izdaje po eno ali več pesmi. Precejšnje število (32) jih je leta 1904 izdal p. Avg. Hribar, ki je imel seveda dobro voljo, podati Marijinim družbam — poleg drugih tudi šopek tolikanj priljubljenih Riharjevih napevov, a ki je premalo kritično izbiral, tako da so slabosti originala ostale v mnogih pesmih še vedno take, kakršne so bile prej.« (»Cerkv. GL« 1908, št. 4.)

V »Cerkv. GL« 1908, št. 3. — je vprašanje urejevanja Riharjevih skladb načel Kimovec pod naslovom: »Rihar renatus« ali po katerih principih Riharja urejujem. Ob istem času pa je izdal prvo zbirko 21 na novo prirejenih Riharjevih cerkvenih pesmi. Takoj v naslednji številki je kritično premotril ta načela Premrl in tako so se določila načela, ki naj bodo v splošnem osnova, po katerih naj se preuredijo Riharjeve pesmi. So to splošna navodila, ki veljajo za preurejevanje skladb katere koli starejše dobe, da bi jih prikrojili primerno zahtevam sodobnosti.

Kimovec ta načela takole povzema: Ohraniti sem se trudil vseskozi Riharja po duhu in tudi po obliki, bodisi glede melodije, bodisi glede harmonije, izpremenil le v toliko, kolikor je nujno potrebno, da ne bo moderno harmonično, še manj pa cerkveno uho po stari obliki žaljeno, toliko, da se varujemo monotonosti, t. j. nekakšne lenobe: »dolce far niente« v harmoniji ne spada v cerkev, pa tudi razposajenost v napevu ne! Sploh mi je ves čas bila pred očmi misel in želja: Če bi Rihar te pesmi videl, da bi bil z njimi zadovoljen. (»Cerkv. GL« 1908, št. 3.)

Prebirajoč dopise o Riharju, poudarjajo vsi dopisniki: Preuredi, izdaj in ohrani naj se le to, kar znači tolikšno vrednost, da se otme pozabe. To se mi zdi pogrešeno. Vse Riharjeve skladbe morajo ostati v knjižnicah — če le mogoče — v originalni izdaji. Za potrebnejši študij domače glasbene zgodovine je to vsekakor nujno potrebno. Skladateljevo rast moramo soditi po njegovih

skladbah, tehtnejših in manj tehtnih; že itak pogrešamo toliko izdaj novejših skladateljev za Riharjem, ki bodo težko kdaj obnovljena.

Rihar je ohranil v naši cerkveni glasbi sloves in pomen res domačega slovenskega skladatelja. V poznejši literaturi najdemo skladatelje, ki so ravno v tej točki videli svojega vzornika v Riharju, in opazimo sledi, ki v gotovih obrisih kažejo na Riharja. Pri tej priliki zadenemo zopet ob vprašanje: Ali očituje slovenska glasba svojstvene značilnosti? Z istim tehničnim materialom snujejo na pr. Čajkovski, Grieg, Smetana itd.; in vendar najrajši slišimo v teh skladateljih ravno to, kar je zanje najbolj značilno v njihovih skladbah: kakšni so motivi, kakšna je njih obdelava, kakšne so značilne harmonske zveze in mnogo drugih zadev, ki jih bolj notranje občutimo, kot pa moremo zunanje izraziti z besedami; in to ne samo v narodni glasbi, ampak tudi v njihovi komorni, simfonični in operni. Kako tipično Čajkovskijev je n. pr. njegov Andante (za god. kvintet) in posebno lep ravno zaradi tega. To slovensko značilnost iščemo tudi v naših slovenskih skladateljih. Naše skladbe morajo kazati nekaj, za čemer so res slovenske in samo slovenske. Kot take bodo mogle zavzemati svojstveno mesto med glasbo drugih narodov. Razumljivi so tuji vplivi, ki jim dajo povod posečanje tujih glasbenih šol, posebna priljubljenost tega ali onega tujega skladatelja: to je vse razumljivo. Bilo je pač zmeraj tako. Narodi se bodo učili od drugih narodov. Važno pa je, kako posameznik to, kar se je drugod naučil, dojme, v sebi predela in v svojih delih uporabi! Tuje pridobitve moramo izrabiti primerno domačim razmeram in prilikam; iz njih mora dihati domač zrak, domače okolje. Morda je Riharju ravno to bilo v dobro, ker ga tuji šolski vplivi niso prekomerno dosegli: njegova naravna darovitost je sicer strnila delno tedaj živeče tuje vplive, vendar je pa po neki zdravi intuiciji podzvestno zadel domači ljudski ton, ki ga je močno podčrtal in vsestransko uveljavil. Gregor Rihar daje temelje naši glasbi; skromni so začetki, vendar postavljeni na pravo domačo slovensko osnovo. Preobrazbo naših korov, našega cerkvenega petja, je Rihar v enem pogledu dovršil; ustvaril pa je s svojimi sodelavci vse pogoje za uspešen razvoj nove cecilijanske dobe: ves resničen napredek te dobe temelji že v Riharju. Pod naslovom »Naši veliki možje« prinaša »Domoljub« (z dne 5. XI. 1941) tehtne misli, ki veljajo tudi — mutatis mutandis — za naše glasbene prilike tedanje dobe:

V novejši slovenski zgodovini je gotovo ena izmed najzanimivejših dob doba Metternichovega absolutizma, marčne revolucije leta 1848 in prvih let po revoluciji. V tej dobi se je izvršilo politično prebujenje Slovencev, sem segajo prvi početki našega časnikaštva, našega društvenega, gledališkega, glasbenega življenja, boji za slovenske šole, za ravnopravnost slovenščine v uradih in za slovensko univerzo.

Slovenci smo v tej dobi veliko naredili. To delo je potekalo sicer v naglici, zato ni bilo vse, kar se je takrat naredilo, veljavno za vse poznejše čase. Slovensko slovstvo se je neverjetno razmahnilo. Dobili smo vrsto domoljubnih pesnikov: Malavašiča, Cigaleta, Olibana, Hicingerja, Žaklja, Svetličiča, Svetca, Tomana, Vilharja, Kurnika, Valjavca, Kobeta, Volčiča, Praprotnika, Virka, Orosina. To so imena, ki so danes že pozabljena. Z njimi se je pojavila prva vrsta naših organizatorjev, politikov in parlamentarcev: Kozler, dr. Ahačič, Ambroš, Semrajc, dr. Mršec, dr. Bister, dr. Dežman itd. Res, da se očita slovenstvu tedanje dobe slab jezik, poln tujk, germanizmov, hrvatizmov in spačenk, da nekateri prevneti lepoznaanci zaman iščejo čiste umetnosti v pesniški in pisateljski proizvodnji tistih dni, toda treba je vedeti, da so takrat orali ledino. Če bi ne bilo teh, danes že pozabljenih borcev, ne bi mogla poznejša mladoslovenska generacija za Levstikom, Jurčičem, Stritarjem, Levcem izvršiti svojega velikega dela, ki v glavnem obstaja v tem, da so Slovencem izoblikovali čist, uglajen in ustanovljen jezik.

Ta doba je žal še nepreiskana in redki so spisi, ki se z njo pečajo. Toda, kdor jo bo temeljito preiskal in pravično presodil, bo v njej odkril kos stare slave, ki prav nič ne zaostaja za slavo, s katero se kitijo drugi narodi, ki so v bitkah in vojskah dosegli zmage. Je v tem neka veličina, da smo Slovenci v vseh težavnih razmerah svojo kulturo tako zelo visoko razvili.

Stanko Premrl:

Italijanski orgelski skladatelji in njih dela.

II.

Vrsto pomembnih italijanskih orgelskih skladateljev, ki smo jih zadnjič zaključili s P. Martinijem, je v novejšem času — v 19. stoletju po nekako 100 letih — obnovil **Capocci Filippo**, roj. 11. maja 1840 v Rimu kot sin skladatelja Gaetana Capocci, kapelnika pri sv. Janezu v Lateranu. Po dovržitvi glasbenih študij najprej pri svojem očetu in potem na akademiji sv. Cecilije, kjer je diplomiral l. 1861, je postal l. 1873 prvi organist pri lateranski baziliki in l. 1898 kapelnik kot naslednik svojega očeta. Capocci si je postavil nalogo obnoviti zadnjih 100 let propalo italijansko cerkveno glasbo in še posebej dvigniti cerkveno orgelsko igro na nekdanjo klasično višino. Spodbudo k temu delu je dobil od francoskega skladatelja in slavnega organista prof. Aleksandra Guilmanta, ko ga je l. 1880 slišal igrati v Parizu v cerkvi San Luigi dei francesi o priliki blagoslovitve novih orgel. S Capoccijem pričenja v Rimu novejša italijanska klasična orgelska igra. Capocci je bil sam virtuozen orglavec in plodovit odličen skladatelj cerkvene glasbe. Napisal je več maš, večernic, litanij, motetov, oratorij »S. Atanasio« (1863), za orgle 6 sonat, 12 zvezkov raznih izvirnih orgelskih skladb, zbirke liturgičnih skladb, študije in drugo. Capocci združuje v svojih skladbah izbrano, plemenito obliko z bogato, genialno iznajdljivostjo. Umrl je v juliju 1911. Njegove skladbe so izšle deloma samostojno, deloma v drugih zbirkah. V *Gaussovi* zbirki (III. in IV. zv.) se nahaja *Preludij v c-molu* kot izvirna skladba, ki dobro označuje plemeniti in umetniški Capoccijev okus in slog. V založbi »Musica sacra« je izšla *Raccolta di composizioni: Communio, Elevazione, Offertorio, Offertorio, Preghiera. Allegretto v starejšem slogu* je izšel samostojno pri Otto June, Leipzig, in v *Dieboldovi* zbirki »Neue grössere und kleinere Orgelstücke«, I. zv., v II. zv. te zbirke pa *Fantazija na koralno melodijo »Veni Creator Spiritus«*. Tudi angleška velika orgelska zbirka »The Complet Organ Recitalist« ima v V. zv. med novejšimi italijanskimi orgelskimi skladatelji poleg del Morandija, Bossija, Yona in drugih tudi Capoccijeva.

Za obnovo cerkvene glasbe v Italiji so si stekli zasluge poleg Capoccija še nekateri drugi: **Terrabugio Giuseppe**, roj. 13. maja 1842 v Primiero pri Tridentu. Glasbe se je učil v Padovi in Münchenu, se 1883 naselil v Milanu, kjer je prevzel uredništvo lista »Musica sacra«. Za cerkev je zložil 12 maš, večernice, himne, motete, litanije, zbirke raznih spevov ter za orgle eno sonato, fuge, preludije in »L'organista pratico« (2 zvezka). V *Gaussovi* zbirki (III. in IV. zv.) se nahajata njegov *Trio* in ena zelo razvita *Fuga*. V »L'organista liturgico« je priobčil l. 1932 še kot 90 letnik skladbo »Quasi lento« na motive Ave Maria, v francoski veliki izdaji orgelskih skladb, obsegajoči 8 zvezkov v založbi Maurice Senart & Cie, sta v III. zvezku tudi skladbi »Preghiera« in »Elevation«.

Remondi Roberto, rojen 26. aprila 1851 v Fiesse pri Bresciji, je kmalu postal izvrsten cerkveni skladatelj in se zelo zavzel za izboljšanje in preosnovo orgelske igre. V svojem 15 letnem službovanju kot kapelnik in stolni organist

v Milanu je v omenjeno svrho mnogo storil. Po enoletnem delovanju pri stolnici v Piazza Armerina na Siciliji je postal profesor kontrapunkta in orgljanja na glasbenem liceju v Turinu. Za orgle je napisal 167 *pedalnih vaj* pod naslovom »*Gradus ad Parnassum*« in različne orgelske skladbe. V Gaussovi zbirki (II. in IV. zv.) je priobčen njegov *Preludio k Magnifikat VIII T.* Nekaj skladb je izšlo v »*L'organista italiano*«. V gori omenjeni francoski izdaji pa v III. zv. *Elegija*.

Med odlične novejšje italijanske orgelske skladatelje šteje prav tako **Bottazzo Luigi**, roj. 9. julija 1845 v Presino pri Padovi, umrl 29. dec. 1924. V 9. letu je po nesreči oslepel, se nato izučil glasbe v Zavodu za slepce v Padovi, postal 1865 profesor harmonije, kontrapunkta in orgel na tem zavodu. Od 1872 dalje je bil organist pri baziliki sv. Antona in od 1895 profesor orgel na tamošnjem glasbenem zavodu. Zložil (narekoval) je mnogo cerkvenih skladb. Med orgelskimi navajam njegovih 25 *trio* (op. 101), 20 *lahkih preludijev*, 53 *lahkih orgelskih skladb* pod naslovom »*Laudate Eum in chordis et organo*« (svečani preludiji, cerkvene koračnice, pastorage, molitve in druge), *Due pezzi per grand organo: Preghiera, Postludio*. V založbi »*Musica sacra*«, Milano, je izšla cela vrsta Bottazzijevih orgelskih del: posamezne skladbe ter manjše in večje zbirke. List »*L'organista italiano*« je priobčil l. 1920 v II. št. II. letnika 10 *Bottazzijevih skladb*. Z Ravanellom sta izdala *orgelsko šolo*. V že omenjeni veliki francoski orgelski izdaji so izšla v III. zv. Bottazzijev *Koral in Ofertorij*, v V. zv. *Fuga za dva glasa in Communio*, v VII. zv. *Sonata en rê*.

Znamenit orgelski skladatelj je bil **Ravanello Oreste**, roj. 25. avgusta 1871 v Benetkah, umrl l. 1938. L. 1892 je postal prvi organist pri stolnici sv. Marka v Benetkah, 1898 ravnatelj kora pri sv. Antonu v Padovi, od 1914 dalje je vodil mestni glasbeni zavod v Padovi. Zložil je 27 eno- do šestglasnih latinskih maš z orglami oz. orkestrom, dve veliki kantati za solo, zbor in orkester, dvo- do osemglasne motete. Z Bottazzijem je priredil *orgelsko šolo*, izdal je tudi *šolo za harmonij in šolo za zbor*, študije o koralnem ritmu. Za orgle je zložil 100 *Studi ed esercizi* ter razne zbirke orgelskih skladb, n. pr. »*L'organista liturgico*« (30 *preludijev in verzetov*) 7 *Corali*, 7 *Trio* in več drugih del. Med koncertnimi orgelskimi deli omenjam »*Tema e variazioni in si minore*« per grand organo in suite »*Mystica*« (*Suite di tre pezzi di concerto per organo*): *Noël*, *La Madeleine et Divin Jardinier*, »*Gesù spira sulla Croce*«, op. 133; to duhovito a tudi težko skladbo je posvetil svojemu rojaku, newyorškemu stolnemu kapelniku in orgelskemu virtuozu P. A. Yonu. V Gaussovi zbirki (III. in IV. zv.) se nahajajo Ravanellovi: *Preludio*, *Trio*, *Fughetta con corale* in *Corale-Fantasia*. V »*I maestri dell'organo*« I. l. (1929) je izšla *Trenodia*. Ravanello je bil več časa tudi urednik organistovskega lista »*Il repertorio pratico dell'organista*«.

Največji novejši italijanski orgelski skladatelj in prvi svoječasnitalijanski orgelski virtuoz pa je bil **Bossi Enrico Marco**, roj. 25. aprila 1861 v Salò ob Gardskem jezeru, umrl 20. febr. 1925 na Atlantskem morju na potovanju v Ameriko. Od 1873 do 1881 je bil gojenec milanskega konservatorija, 1890 postal stolni organist v Como, potem profesor teorije in orgel na konservatoriju v Neaplju, od 1895 do 1902 je bil ravnatelj konservatorija Benedetto Marcello v Benetkah, od 1902 do 1912 ravnatelj glasbenega liceja v Bologni; od 1916 do 1923 vodja glasbene šole na Akademiji sv. Cecilije v Rimu. Zložil je dva Requiem, dve maši, tri oratorije — med temi »*Canticum canticorum*«, ki ga je v Ljubljani izvajala Glasbena Matica pod M. Hubadom — in druge skladbe. Za orgle je s Tebaldinijem izdal *orgelsko šolo* »*Metodo di studio per l'organo moderno*, 2 *velika zvezka orgelskih skladb*¹ (izšla v založbi Peters

¹ V I. zv. so: *Chant du soir, Idylle, Allegretto, Elévation, Noël, Entrée pontificale, Ave Maria, Offertoire, Résignation, Rédemption, Tême et Variations, Pièces heroïque*; v II. zv. *Koncertna skladba v c-motu, Legenda, Trauerzug, Ländliche Scene* (Pasto-

pod št. 3590^a in 3590^b), 10 *Composizioni per Organo* v dveh zvezkih² (*Preludio, Fughetta, Pastorale, Angelus, Toccata di concerto, Melodia, Invocazione, Marcia festiva, Intermezzo, Finale*), *Koncert z orkestrom v A-molu, Canzoncina a Maria Vergine*³ (v težji in lažji izdaji), dva *Scherza in drugo*. Obdelal in izdal je večjo zbirko starih italijanskih orgelskih skladb⁴ (12 skladb) in *Il repertorio dell'organista, Raccolta di trascrizioni e riduzioni per organo*⁵ (11 skladb Gallupija, Haydna, Chopina, Martinija, Schuberta, Kuhnaua, Glucka, Liszta, della Ciaia in eno ljudsko pesem). V *Gaussovi* zbirki so natisnjene skladbe: *Postludio* (iz *L'organista italiano*)⁶, *Fughetta* (iz izdaje Carisch) in *Grand Choeur*. V založbi *Ricordi & Comp. v Milanu* so izšle 4 skladbe: *Sonata in Re, Preghiera, Siciliana, Offertorio*; v založbi »Musica sacra« v Rimu *Suita »Res severa magnum gaudium«: Preludio, Allegro moderato, Corale, Fuga* ter *Raccolta di composizioni: Offertorio, Ouverture, Fuga sul tema »Fede a Bach«, Pastorale, Preludio*. Iz *Wagnerjevih oper* je priredil 5 skladb za orgle⁷. Iz *Perosijevih oratorijev La passione di Christo in La Trasfigurazione di N. S. Gesù Christo* je priredil za orgle po 6 odlomkov. E. Bossijeve skladbe odlikujejo velik polet, topla melodika, izbrane izvirne harmonije in dovršena katera koli oblika. Njegova orgelska dela spadajo med najboljša in največja v novejši orgelski književnosti.

Odličen orgelski skladatelj je brat prejšnjega, **Bossi Constante Adolfo**, roj. 25. decembra 1876 v Morbegno. Glasbe se je učil pri svojim očetu Petru in bratu ter se izpopolnil v Reggio in Milanu. Bil je najprej organist in kapelnik v cerkvi sv. Fidelisa v Como, zdaj pa je stolni organist v Milanu in profesor. Je izvrsten orglavec. Zložil je kantato »Ester« za orkester, zbor in orgle, maše, motete, komorno glasbo in mnogo orgelskih skladb za cerkev in koncert. Med temi so: op. 33. 10 skladb za harmonij ali orgle, op. 39. *Preludio festivo, Trio, Invocazione, Finale*⁸, op. 36. *Tema e variazioni* (Coppentrath, Regensburg), *Quattro pezzi per organo: Entrata, Adorazione, Interludio, Finale* (Musica sacra, Milano), »La fede«: *Marcia eucaristica, 3 Pezzi: Preludio, Adagio cantabile, Intermezzo corale*; »La speranza«: *Marcia eucaristica* (Ricordi, Milano); »La Carità«: *Marcia religiosa*, prirejena za orgle (Capra, Torino), ter mnogo skladb v listih »L'organista italiano« (v l. 1920 je IX. zv. prinesel izključno A. C. Bossijeve skladbe: *Preludio, Sonatina brillante, Interludio - fughetta, Offertorio, Elegia, Communione, Pica all'antica, Contemplazione, Ripieno, Postludio*), »I maestri dell'organo« in »L'organista liturgico«. V *Gaussovi* zbirki, III. in IV. zv., sta natisnjena *Andante cantabile* in *Finale*.

Tudi **Bossi Rinaldo Renzo**, sin Enrica, roj. 9. aprila 1803 v Como, profesor skladanja na konservatoriju v Milanu, je poleg svetnih del zložil za cerkev motete in nekaj jako dobrih orgelskih skladb: *Tema variato*, op. X^b, in *Tokato*, op. 18 (oboje izšlo pri Coppentrathu, Regensburg).

Razen naštetih ima Italija še mnogo drugih skladateljev, ki so za orgle napisali bodisi težje bodisi lažje skladbe, bodisi za cerkev ali koncert. Omenil bom samo še nekatere bolj važne in vidne.

Bas Giulio (1874—1929), učenec Rheinbergerja in Bossija, je deloval v Benetkah, v Teano, v Rimu in končno v Milanu na konservatoriju. Zložil je več

rale), *Stunde der Weihe, Stunde der Freude, Preghiera, Marcia di Bardi, Intermezzo lirico, Studijska*.

² Izšla v založbi Carisch & C. v Milanu.

³ Izšli v založbi Capra v Turinu.

⁴ Izšla v založbi Peters, Leipzig.

⁵ Izdala Carisch & C., Milano, vsako skladbo v posebnem zvezku in pod posebno številko.

⁶ Izdal Capra v Torinu.

⁷ Izdal Peters.

⁸ Obedve deli sta izšli pri Böhmju, Augsburg in Dunaj.

motetov, orgelskih del in drugega. Za orgle n. pr. *6 morceaux d'orgue* (*Magnificat, Te lucis ante, Vexilla, 3 Fugues*) in *Sonato* v F-duru (Coppenrath, Regensburg); *I. stavek »Simfonični«* je ponatisnjen v Gaussovi zbirki, IV. zv., obsega 14 strani. Mnogo se je pečal z gregorijanskim koralom, pisal o njem in priredil spremljanje k različnim liturgičnim spevom.

Foschini Gaetano (1836—1908) je bil stolni organist v Bologna-Veneto, mnogo koncertiral v Italiji in drugod, bil ravnatelj glasbene šole v Asti, nato poučeval harmonijo in kontrapunkt na glasbenem liceju v Turinu, bival nekaj časa v St. Paolu v Braziliji, pa se zopet vrnil v Turin. Zložil je odlične skladbe cerkvene in svetne, napisal knjigo o harmoniji, izdal je *Antologijo staroitalijanskih klasičnih orgelskih skladateljev*, zbirko *»L'organista italiano«*, ki vsebuje 20 preludijev sodobnih italijanskih skladateljev, izmed lastnih orgelskih del pa razne skladbe, n. pr. *»Preludio e fuga in re minore sul nome Bach«*, in druge.

Baronchelli Nestore je izdal mnogo izvrstnih orgelskih skladb v raznih založništvih. *»I maestri dell'organo«* so prinesli v III. l. cel zvezek njegovih skladb.

Bentivoglio Giulio in **Bottiglierio Eduardo** sta izdala orgelske skladbe samostojno in v listih.

Canestrari Dionigio je izdal mnogo zelo dobrih orgelskih skladb v organistovskih listih, v *»L'Organista italiano«* 1920, v VII. zv., serijo 12 skladb, samostojno je izšel priljubljen *»Allegretto festoso di concerto«, sonatine* itd.

Fino Giocondo je zložil več orgelskih koncertnih skladb: *»Pastorale celebre«, »Lodate Maria«: Variazioni sinfoniche, Sonata Joannes* (Libere parafraze), *Toccata di Concerto*.

Monari Raffaele (1887—1933) je zložil zelo krepke in učinkovite orgelske skladbe.

Pagella Giovanni, salezijanski duhovnik, roj. 1872 v Speziji, deluje kot kapelnik pri sv. Janezu Ev. v Turinu. Odličen in zelo plodovit skladatelj maš, motetov, raznih cerkvenih pesmi, svetnih pesmi in zborov itd. Za orgle je napisal *dve sonati*; v Gaussovi zbirki, IV. zv., je ponatisnjen *Finale iz njegove II. sonate*. Številne skladbe so izšle v *»L'organista italiano«, »I maestri dell'organo«* (l. 1931 en cel zvezek), mnogo v *»L'organista liturgico«*, Gregorijanskim liturgičnim spevom je oskrbel celo vrsto orgelskega spremljanja. Pagellove skladbe odlikuje izbran okus in izvirnost.

Paribeni Giulio Cesare ima v *»I maestri dell'organo«* (l. 1931) cel zvezek svojevrstnih močnih skladb. 15 skladb je izdal za harmonij. Spada med velike italijanske skladatelje, ki je zložil tudi pomembna orkestralna dela, več oratorijev in komornih del: kvartetov, kvintetov, sonat itd. Je profesor harmonije in kontrapunkta na kr. konservatoriju v Milanu, od l. 1924 hkratu namestnik ravnatelja.

Perosi Lorenzo, roj. l. 1872 v Tortoni, slavni skladatelj maš, oratorijev in raznih drugih velikih glasbenih del, že od 1898 dalje ravnatelj Sikstinske kapele, od 1903 monsignor, je za orgle zložil razne krepke preludije in trio-igre.

Polleri Giovanni Battista, roj. 1855 v Genovi, umrl l. 1923, je deloval v Severni Ameriki, potem v Genovi, kjer je bil od 1898 dalje ravnatelj mestaega konservatorija. Zložil je obilno cerkvenih in svetnih skladb, za orgle preludije, fuge in fantazije. Njegov *Finale* (izvrstna skladba) je natisnjen v Gaussovi zbirki (IV. zv.) H koralnim spevom je oskrbel več izdaj orgelskega spremljanja.

Ferroni Vincenzo, roj. l. 1858, je bil profesor skladanja na konservatoriju Verdi v Milanu. Zlagal je salonska, komorna in operna dela. Za orgle pa tudi vrsto prvovrstnih skladb, o čemer priča *Corale e Fuga* v IV. zv. Gaussove izdaje.

Piglia Enrico je zložil več orgelskih skladb za cerkev in koncert, nekatera Bachova dela je priredil za harmonij.

Galliera Arnaldo, profesor orgel na konservatoriju v Parmi, je zložil *Deux Morceaux opus: 1. Entrée, 2. Meditation* (Hug. Frires & Co, Leipzig), zelo uspeli koncertni skladbi, in še marsikaj v raznih listih.

Calegari C. S. je izdal v milanski založbi »Musica sacra« raznovrstne orgelske skladbe; *preludije, sonate, tokate* itd. Tudi v »*L'organista italiano*« in drugod ga pogosto zasledimo.

Med sodelavci lista »*L'organista italiano*« srečamo večkrat še enega mojstra, ki zлага posebno izbrano, duhovito in izvirno, z globokim čustvom in dovršeno obliko. To je **Vittadini Franco**, skladatelj mnogih prvovrstnih, tako cerkvenih, kakor zanimivih in pevnih maž, nekaj oper in raznih drugih del. Za orgle je prinesel zgoraj omenjeni list v marcu mesecu 1920 *serijo 12 orgelskih skladb*, izmed katerih vsaka pove nekaj novega, toplega, mirnega ali slovesnega. Stevilne krasne Vittadinijeve orgelske skladbe je že objavil »*L'organista liturgico*«. Samostojno so izšle: *Hora mystica, Suite originale, Suite contemplativa*.

Zuccoli Gastone, bivši stolni organist v Trstu, je tudi zvest sotrudnik italijanskih orgelskih listov. Samostojno je izdal: *Toccata solenne* in *Meditazione* (Casa musicale Giuliana, Trieste), in *Allegro sinfonico* (Capra, Milano). Za koncert zлага precej virtuzno, za cerkev bolj skromno, a vedno dostojno in strogo tematično.

Mattbey Ulisse, bivši organist Marijine bazilike v Loretu in zdaj profesor orgel v Turinu, je izdal že več tudi svojevrstnih orgelskih skladb, na primer »*Impressioni pastorali*«, v »*I Maestri dell'organo*« 1929. X. *Preludio* močne vsebine, v francoski orgelski izdaji 6. zv. *Praeludio fugato* in *Elegie*; v 8. zv. *In memoriam Aspirazione, Toccata carillon*.

Zelo zaslužen orgelski skladatelj je sedanji že mnogoletni urednik lista »*L'organista liturgico*«, izhajajočega v založbi V. Carrara v Bergamu, **Picchi Luigi**, naslednik E. Bossija kot stolni kapelnik in organist v Como, roj. 1899 v Sairano pri Paviji. Zložil je že Requiem za solo, zbor, orgle in orkester, razne komorne skladbe, oratorij »*La passione di Cristo*«, *Te Deum*, *Invocazioni del Venerdi Santo* (Sette parole), motete, himne itd. Za orgle so še »*I maestri dell'organo*« prinesli *serijo njegovih osem skladb, zlasti pa se je razvil v sedanjem orgelskem listu, kjer je objavil že veliko število posrečenih orgelskih skladb, predvsem liturgiji namenjenih, med temi na koralne motive* (Ite missa est in druge), kakor tudi na lastne motive, nekatere pa tudi koncertantne. Pri njegovem listu sodeluje kar cela vrsta še drugih skladateljev, italijanskih in inozemskih, ki podajajo vsak nekaj svojega, lažjega do srednje težkega, zelo porabnega za cerkev in privatni študij. Med italijanskimi bi prišli v tem oziru v poštev sledeči: *Albergoni, Bambini, Berio, Bernardi, Bosi, Branchina, Campadonico, Caprotti, Caudana, Cazzani, Chiesa C., Chiesa Fr., Cipollini, Coradini, Coronaro, Cosetti, Dentella, Dobici, Faccin, Furlotti, Magri, Marocco, Mauri, Menegazolli, Mercanti, Mozzi, Oltrasi, Porta, Ramella, Romano, Rubini, Socal, Suzzi, Zelioli, Zeppi* in še drugi.

Viktor Steska:

Pomen cerkvenega petja.

Cerkveno petje poveljuje božjo službo, zato je velikega pomena tudi za krščansko življenje. Na to vse premalo mislimo. Petje ni samo v razvedrilo ali v okrasje božji službi, ampak je tudi velikega vzgojnega pomena. To je stara resnica, žal, da nanjo večkrat pozabimo. Pri nas je na to dejstvo opozoril že l. 1856. učitelj Andrej Praprotnik, ki je v »*Zgodnji Danici*« po listu »*Schulbote*« objavil lep članek o pomenu petja. Naj slede tu nekatere misli.

Najimenoitnejši namen dobre šole je, da otroke lepo vzgoji. Petje k temu veliko pomore, ako se prav uporablja. Petje ima do človeškega srca prečudno moč. Če se petje družī s poukom, dosežemo, česar bi brez petja ne mogli doseči. Učeni francoski pisatelj Fenelon pravi: »Ako hočemo otroke od surovih misli do visokih vzdigniti, jim moramo vcepiti ljubezen do petja.« To je preizkušena resnica. Sv. Cerkev je cerkveno petje potrdila in posvetila, zato ga ne smemo zanemarjati. Pobožno petje prežene posvetnega duha in blaži srce. Sv. Križostom sodi, da duše nič tako ne ohrani, odtrga od zemlje, loči od telesnih vezi, in nič ne napolnjuje duše tako s pravo ljubeznijo in modrostjo, z zaničevanjem posvetnega, kakor lepo petje psalmov ali drugih božjih hvalnic, če se prav pojo ali premišlujejo.

Pisatelj se spominja nekaj dogodkov iz stare zaveze, ki so v zvezi s petjem, potem pa pride k novi zavezi. Sv. Pavel piše Efežanom in Kološanom: Učite in opominjajte se med seboj s psalmi, hvalnicami in z duhovnim petjem; pojte in prepevajte Gospodu hvaležni v svojih sreih. Sv. apostol Jakob priporoča petje prav tako kakor molitev. Sv. papež Gregor Veliki je ustanovil pevsko šolo in je sam v nji učil v najlepši zgled in v posnemo. Vsi veliki cerkveni oblastniki so cerkveno petje in pevske šole visoko cenili in podpirali. S petjem cerkvenih pesmi se pa obenem spominjamo najlepših resnic sv. vere in najbolj potrebnih čednosti. Cerkevno petje je dvojna molitev, ker se duša zopet poživi in utrdi, ako se je morda že utrudila ali če je postala malomarna. Pri molitvi človek navadno preveč hiti, zato ne more tako misliti in ga molitev toliko ne gane. Pri petju pa lažje misli na izgovorjene resnice, ker mora včasih obstati in besede poddrževati. Tako si resnice bolj živo vtisne v spomin in poglobi v srce, da se mu vzbude blaga čustva.

Nekdo je trdil, da ni stvari, ki bi človeška čustva tako blažila inboljšala, kakor pobožno petje. Lepo petje vso dušo prerodi, prekvasi in vsadi v njo strah božji.

Koliko dobrega in lepega je že lepo petje ustvarilo! Marsikdo se je po ganljivem petju vnel za dobro in pošteno življenje. Kolikokrat je že ganljiva pesem trdovratnega grešnika pretresla, zdramila in k poboljšanju nagnila. Mnogo bridkosti polnih src se je že s petjem pomirilo in pozdravilo. Lepa duhovna pesem, če jo le bere, že vsakega tudi neobčutnega človeka gane, koliko bolj ga šele petje presune in mu ogreje srce. Najbolj pa vpliva slovesno skupno petje. Katero srce bi se mu moglo ustaviti. Sv. Avguštin, ki je to sam okusil in doživel, piše: Oj, kako sem se večkrat sam solzil pri hvalnicah in duhovnih pesmih! Kako močno in prešinjivo je segal ljubeznivo pevajoči glas Tvoje cerkve, o Bog, v mojo dušo! Z njim so mu tekale tvoje besede v moja ušesa in po njem je lila tvoja resnica v moje srce. Vsa moja duša je bila v pobožnosti vnetā in pregreta; solze so mi oči zalivale in moja duša se je topila v radosti, ko sem poslušal to petje!

Milanski škof sv. Karel Boromejski je krstil Turka, paševega sina. Ta je priznal, da je sklenil turško vero zapustiti in prestopiti v katoliško vero, ker je nekoč v Dubrovniku v benediktinski cerkvi slišal prelepo duhovno petje in mili orgelski glas. Dejal je: Nemogoče, da bi ta vera ne bila prava, kjer se Bog časti s tako milim petjem.

Neki cerkveni pisatelj pravi: Z molitvijo se duša k Bogu povzdiguje, s petjem se pa nebesa zemlji približujejo.

Milo petje lajša delo, oslaja počitek po težkem delu, suši bridke solze in zdravi bolno srce. Ker ima torej petje toliko moč do človeškega srca, ali bi bilo prav, da bi se to mogočno vzgojno sredstvo v šolah in cerkvah zanemarjalo?

Tako torej Zgodnja Danica.

Menim, da je to bodrilo dovolj krepko. Zato svetujem:

1. Po vseh šolah naj se cerkveno petje vneta goji. Ako se kje učitelji za to ne zavzamejo, naj se pa kateheti. Sploh naj katehet nikoli ne pozabi, da bo s podbudnim petjem več dosegel kakor samo s poukom. Učenci naj se od ure do ure uče pesmice na pamet, v šoli pa napeve.

2. Verniki naj v cerkvah s petjem sodelujejo, in sicer vsi, ne samo otroci ali ženske, ampak tudi moški. Kako žalostno je gledati v cerkvi moške, ko brez molitvenika sede ali stoje in prav nič ne sodelujejo. Človek bi pričakoval, da s službo božjo sodelujejo in da natančno pazijo na posamezne dele sv. maše. Pa taki so silno redki. Drugi le čakajo, da bo kmalu konec opravila in da bodo hitro zbežali iz cerkve. Malokdo res spremlja z duhom posamezne dele sv. maše ali da bi se vtopil v molitev. S tem samo čas trati in za svoje dušno življenje nič ne stori.

Vse drugače se udeležuje sv. daritve, kdor pobožno prepeva cerkvene pesmi. Ta se obenem pogloblja v lepo besedilo, to premišljuje in zato mora vplivati na njegovo srce. Vzemimo za zgled pesem:

Oče večni v visokosti,
k Tebi zdaj se bližamo,
svoje grehe in slabosti
srčno obžalujemo.
grešnikov se nas usmili,
spreobrne nam srce,
da bi zvesto Te ljubili,
žalovali za dolge.

Kdor te besede pobožno poje, ga pesem gotovo prevzame. Pri petju mora misliti na besedilo, besede pa mu z napevom polnijo srce. Dolgočasno mu v cerkvi ne more biti, ker bo čas z dobrimi mislimi in čustvi napolnjen.

Zato vabimo tudi vse moške, naj bi z molitveniki in pesmaricami hodili v cerkev in naj bi pri božji službi vneta sodelovali. Prepričali se bodo, da jih bo tako sodelovanje res dvigalo, kakor jim mašnik pri vsaki maši kliče: Sursum corda! (Kvišku srca!).

Fr. Ferjančič:

Spominčica na grob † Leopoldu Riharju.

Zopet je legel v grob eden starejših duhovnikov-glasbenikov, zlatomašnik Leopold Rihar iz slavnoznane Riharjeve rodovine. Bil je v glasbi vrlo izobražen in svoj čas izboren drugi tenorist. Bodi mi dovoljeno, da mu s temi vrsticami tudi v našem glasilu postavim skromen spomenik. Za nekatere dobrodošle podatke se iskreno zahvaljujem pokojnikovemu bratu g. dekatu Mateju Riharju, ki sedaj edini še živi od te slavne rodovine.

Leopold Rihar je zagledal luč sveta 21. novembra 1864. v Polhovem Gradcu na Pristavi h. št. 14, torej prav v isti hiši, v kateri se je rodil tudi slavni skladatelj in stolni organist Gregor Rihar. Ta je bil polbrat Leopoldovega očeta Antona in torej Leopoldu stric. Gregor Rihar mlajši pa, ki je tudi nekaj časa opravljal službo stolnega organista, je bil Leopoldov bratranec. Leopoldova teta Jerica, polsestra skladatelja Gregorja, je bila dolgo časa izvrstna sopranistinja na stolnem koru v Ljubljani. Za časa mojih bogoslovnih let je umrla v Ljubljani. Pri pogrebu smo ji bogoslovci ob odprtem grobu zapeli v slovo »Jamica tiha«.

Oče Anton je bil 40 let cerkveni pevec-basist v rojstni župniji v Polhovem Gradcu. Bil je pa tudi zelo spreten izdelovalec glasbenega orodja, kakor na

primer violin, basov, citer itd. Čeprav te bil samouk, so vendar njegovo delo glasbeni strokovnjaki zelo hvalili in cenili. Dobival je naročila celo od daljnih krajev, zlasti pa od vojaške godbe. Tako je v Riharjevi rojstni hiši vse dihala glasbe. Nehote se je moralo tudi v srcu mladega Poldeta že zgodaj vzbujati veselje do glasbe in zlasti še do petja.

Oče Anton je imel šest otrok: pet sinov in eno hčerko. Vsa čast mu, da je kljub skromnim razmeram, v katerih je živel, dal sv. Cerkvi nič manj kot tri vrle duhovnike: Franceta, Poldeta in Mateja. Koliko truda in skrbi ga je moralo to stati. Ker velja spis † gospodu Poldetu, si hočemo njega nekoliko natančneje ogledati.

Tudi on je bil glasbeno zelo nadarjen, pa mu razmere niso dopuščale, da bi se glasbeno temeljiteje izobrazil. Bil je dober pevec kot dijak in bogoslovec. V bogoslovju je bil nekaj časa tudi voditelj bogoslovskega pevskega zbora. Bilo je takrat v semenišču več dobrih pevcev, med njimi tudi še sedaj živeči župnik v p. Franc Košir, prvi tenorist. Kot dijak se je nekaj časa učil tudi igre na klavir, katerega si je izposojal. Pozneje se je bolj oprijel harmonija. Veselje do harmonija mu je dal instrument »fisharmonika«, katera je bila last skladatelja Gregorja in ob kateri je isti komponiral. Polde Rihar se je poskušal tudi na orglah; kot mlad dijak je včasih orgljal pri manjših cerkvenih opravilih v Polhovem Gradcu. Iz njegovih bogoslovnih let bi še omenjal, da je sodeloval tudi pri Leonovi slavnosti, ki so jo priredili ljubljanski bogoslovci. Kot uvod k tej slavnosti je s tovarišem igral štiriročno na klavirju slovesno koračnico. Nadalje omenjam, da se je tudi udeležil kot pevec izleta bogoslovske deseterice, ki je pela na novi maši Janeza Zupana v Senčurju pri Kranju. Od te deseterice žive sedaj samo še štirje: Fr. Košir, Hinko Povše, Anton Hribar, pa moja malenkost. Takrat je bil g. Polde že določen za semeniškega prezbiterja, zato je že bolj mislil takrat na prezbiteriat, kakor pa na petje. Tudi je porabil ono priliko, da je iz Senčurja šel s svojim očetom in sestro na božjo pot na Svete Višarje.

Kot duhovnik-kaplan je še vodil petje v Križih pri Trziču. Pozneje se je posvetil bolj duhovniškemu poklicu. Indirektno je še vplival na cerkveno petje zlasti v Nevljah, kjer je bil do zadnjih časov prav dober cerkveni zbor pod vodstvom ondotnega posestnika in poznejšega kamniškega župana g. Nandeta Novaka. Kot kaplan je služboval nekako tri leta v Križih pri Trziču pri vzornem župniku Fr. Wohincu, čigar dobrodelni vpliv se je na Leopoldu poznal vse življenje. Nato je bil nekako pet let župni upravitelj v samotni župniji Gozd nad Kamnikom, odkoder je večkrat obiskal brata Franceta, župnika v Mekinjah. Zaprošil je nato l. 1898. za župnijo Nevlje, kjer je skrbno pastiroval celih 38 let. Tam je ob nasvetih svojega brata, župnika Franceta, oskrbel cerkev z novimi klopmi, novim tlakom, novo praktično spovednico, novimi vrati in uredil stransko kapelo M. B., ki sedaj služi za božji grob in jaslice.

Veliko let je trpel na bolečinah v nogah. Ta bolezen je z leti naraščala, tako da so bile noge močno otečene in polne ran. Zaradi tega je leta 1935. zaprosil za stalni pokoj. Naselil se je v Kamniku, kjer je tudi umrl 22. okt. 1941. Dolgotrajno bolezen z vodenico in končno pljučnico je prenašal popolnoma vdan v voljo božjo. Ko ga je neki prijatelj miloval, je rekel: »Nič ne smemo godrnjati zaradi bolezni; Bog že ve, zakaj to dopusti, mi pa na onem svetu ne bo treba trpeti!« Njegovi sošolci so se v prejšnjih letih zanimali zanj, sedaj jih je le še malo. Obiskoval ga je večkrat tudi muzejski kustos dr. Mantuani, ki je bil tudi njegov sošolec. Ohranimo blagega pokojnika v trajnem spominu in ne pozabimo nanj zlasti pri sv. maši in v svojih molitvah!

Viktor Steska:

Ljudsko petje.

Kako je to, da se ljudsko petje tako počasi širi? Gotovo je več vzrokov, glavni pa se mi zdi, ker verniki ne znajo besedila pesmi. Kako naj pojo, ko ne vedo, kaj naj izgovarjajo, čeprav jim je morda napev znan.

Treba bi bilo torej, da se nauče besedila cerkvenih pesmi. Ni pa misliti, da bi množice kar v roke vzele pesmarice in se učile pesmi na pamet. Tako pričakovanje bi bilo nespametno, če pomislimo, kako slabotna in malomarna je večina ljudi za učenje. Kako bi si torej verniki prisvajali besedilo?

Najlažje se mi zdi, da bi se to doseglo postopoma po mladini, kakor nekateri katehetje že poskušajo; želeli bi le še bilo, da bi jih vsi v tem posnemali.

Kateheti naj bi torej naročali v šoli, naj se mladina za vsako uro nauči kako kitico najbolj navadnih in priljubljenih pesmi. Ker pa je »repetitio mater studiorum¹«, bi morali seveda te pesmi večkrat ponavljati. V teku enega leta bi jih mladina znala že lepo število. Pri ljudskem petju bi ji potem bilo veliko veselje sodelovati, navdušeno bi prepevali in pri starejših netili ogenj gorečnosti.

Kje naj pa šolarji dobe besedilo? Prav lahko. Zadnje čase smo dobili več pesmaric, ki stanejo le male denarje tako, da si jih tudi šolarji lahko kupijo. Imovitejše cerkve bi pa tudi lahko nekaj izvodov kupile in jih med boljše šolarje razdelile. Učenci bi najprej v šoli peli naučene pesmi, potem pa z velikim veseljem v cerkvi. Ljudem bo to ugajalo in bodo polagoma še sami poprijeli.

Gospodje veroučitelji, na Vas je, da pripomorete ljudskemu petju do zmage, seveda ne samo posamezni, ampak prav vsi brez razlike. Kako boste s tem poživili veroučno uro! Kako boste vernike spodbodli, da se bodo rajši udeleževali božje službe in prisrčneje sodelovali pri cerkvenih pobožnostih!

Nove orgle na Golem.

Orglarski mojster g. A. Pešina iz Bresta pri Igu je postavil nove orgle s tole dispozicijo.

Manual:

1. Principal 8'
2. Burdon 8'
3. Salicional 8'
4. Oktava 4'
5. Flavta 4' (fl. traverso)
6. Mikstura 2%, trojna.

Zbiralniki: p, mf, pleno.

Pedal:

7. Subbas 16'
8. Burdonal 8'

Zveze:

superoktava
suboktava
ped-zveza
supokt-man.-ped.

Material je dober, les izbran; pnevmatika deluje točno, sapa je zgoščena, meh dovolj izdaten; intonacija značaju registrov primerna, izenačenje zadovoljivo; želeli bi bilo, da se še neenakomerna izgovarjava uredi, da se bodo vse piščali v vseh legah oglašale enako točno in takoj z vso potrebno polnostjo.

Igralnik je preprost pa skrbno izdelan; mere ima primerne. Notranjost je zelo pregledno razdeljena, vse se lahko doseže. Registri so postavljeni podolgem proti cerkvi (ne — kakor navadno — počez), da se je dobilo vsaj nekaj prostora za pevce. Za pevce bi bilo morda nekoliko ugodneje, če bi manualni in pedalni registri v omari

¹ Ponavljanje je mati učenja.

prostor zamenjali. Igralnik bi bilo najbolje postaviti tesno do parapeta. Sploh bi v podobnih primerih kazalo orgle postaviti ob stran, ne na sredo; saj bi tako vsaj polovico kora ostalo pevcem. Taka skrajno skromna omara pač more stati kjer koli. Pa tudi če bi bila umetniško zasnovana in kar bogata, bi ji dober arhitekt znal dati potreben poudarek, tudi če bi stala ob strani. Morebiti bi prav zaradi ekscentrične lege dosegel poseben, nepričakovan estetski učinek.

Suboktave v plenu ni, kar je zelo dobro; prav bi pa bilo, če bi se mogla k plenu pritegniti posebej. Seveda se to kaj lahko doseže s plenom, ki je registriran z roko. V tem primeru kaže burdon 8' izpustiti, da ni treba vsega igrati oktavo višje. Moč orgel je kar velika, posamezni registri bi mogli biti nekoliko tišji.

Orgle so torej dobro, solidno, vsestransko porabno delo. Škoda, da mojster ni mogel dobiti potrebnega materiala, da bi nekatere registre razdelil v bas in diskant — kar je pa v notranjosti že vse pripravil — tako da se bodo orgle, ko bo mogel še to dokončati, mogle v marsičem rabiti, kakor da imajo dva manuala.

Dr. Francé Kimovec.

Vinko Vodopivec:

Anton Dvořák.

(Ob stoletnici njegovega rojstva.)

Dve svetli zvezdi sta zasijali na nebu češke glasbe: B. Smetana (1824—1884), ki se je proslavil zlasti z opero »Prodana nevesta«, in Anton Dvořák. Ta poslednji se je rodil 8. septembra 1841 v mali vasi nedaleč od Prage. Njegov oče je bil gostilničar in mesar in je imel razun prvorojenca Antona še sedem hčerá in sinov. Oče je hotel, da bi se tudi sin Anton držal njegove obrti. Pa sinu to ni ugajalo, rajši je igral gosli in naposled se je oče vendar udal, ko je zapazil sinovo izredno nadarjenost za glasbo, in ga je poslal na orglarsko šolo v Prago. Na tej šoli je poučeval strogi Karel Pič (1789—1858), pod katerega modrim vodstvom si je mladi Anton pridobil solidno glasbeno izbrazbo. V Pragi se od začetka Dvořáku ni godilo posebno dobro, imel je majhno službo kot igralec viole v nekem manjšem orkestru. Pozneje pa je dobil službo v češkem narodnem gledališču, kjer je sodeloval pri uprizoritvi marsikaterih opere in tudi pri zgodovinski premieri »Prodane neveste« je sedel za svojim pultom. Potem se je poročil in dobil skromno službo organista v neki praški cerkvi. Dvořák, ki je v tem času že pisal skladbe, več let ni imel svojega klavirja. Klavir je hodil igrat od časa do časa k nekemu prijatelju. Leta 1871 je zložil zborovsko skladbo »Dediči bele gore« in tako dosegel prve uspehe. Napisal je v tem času tudi dve simfoniji in več manjših skladb. Mikalo ga je zlasti gledališče. Prva opera, »Kralj in oglar« se ni posrečila — partituro je pozneje sežgal. Druga opera, »Šelma sedlak«, pa je že imela lep uspeh. S pomočjo Brahmsa je dobil državno podporo. Sedaj je lahko pustil svoji službi kot organist in igralec viole in se je posvetil samo skladateljstvu. Leta 1878 so izšli »Slovanski plesi« in »Moravski dvospevi«, ki so njegovo slavo raznesli po vsem svetu. Brahms ga je priporočil založniku Simrocku, ki je samo s »Slovanskimi plesi« zaslužil celo premoženje, a je Dvořáku dal samo 300 Mark. Dvořákova slava je od tedaj rastla z dneva v dan. Joachim in Richter sta izvajala njegove skladbe v Londonu, Hanslick je širil njegovo slavo na Dunaju in Bülov v Nemčiji. Dvořák pa je neprestano delal. Nastal je violinski koncert op. 53 ter razna orkestralna in komorna dela. L. 1883 je njegov oratorij »Stabat Mater« dosegel velikanski uspeh. Ta oratorij so izvajali tudi večkrat v Ljubljani. V Londonu se je Dvořákova glasba tako priljubila, da je moral celó devetkrat potovati v London in dirigirati svoje skladbe. Postal je tudi častni doktor oxfordske univerze. Sledil je oratorij »Sveta Ljudmila« 1886,

potem slovesna maša v D-duru, op. 86 in Requiem op. 89. Na gledališkem odru pa ni imel toliko sreče. Njegovi operi »Dimitri« 1882 in »Jakobin« 1889 vsebujeta neizmerno bogastvo lepe glasbe — toda v dramatičnem pogledu nista na vrhuncu.

Medtem je postal Dvořák profesor na češkem konservatoriju v Pragi. Leta 1893 je šel v New-York, kjer so ga sprejeli z veliko častjo. V Ameriki je napisal simfonijo »Iz novega sveta«, ki jo prištevajo k najboljšim delom svetovne glasbene literature. Po treh letih pa se je vrnil domov in postal ravnatelj praškega konservatorija. Napisal je godalne kvartete op. 105 in 106, ki spadajo med najlepše skladbe na tem polju. Gledališče ga je zopet potegnilo v svojo oblast. Napisal je opere: »Katrice in hudič«, »Rusalka« in »Armida«. Zlasti v operi »Rusalka« je toliko glasbene lepote, da se bo ta opera kljub nedramatičnemu besedilu za vedno obdržala na svetovnih odrih. Dvořákova glasba je vedra, enostavna, globoka, polnokrvna ter polna slovankega duha. Dvořák je umrl v Pragi ugleden in slavljen 1. maja 1904. Slava njegovemu pomenu!

Iz odbora Cecilijanskega društva v Ljubljani.

Redna seja je bila dne 29. oktobra 1941 v računski pisarni škofijskega ordinariata v Ljubljani.

Navzočni so bili: predsednik msgr. Jagodic, prof. Premrl, ravnatelj Snoj, Zdešar in Lavrič.

1. Ravnatelj Snoj je poročal o Orglarski šoli. Gojencev je 21. Poučujejo letos: prof. Anžič, prof. dr. Dolinar, dr. Kimovec, ravnatelj Snoj in prof. Tome. Poučujejo se v prvi vrsti glasbeni predmeti, začelo se bo pa zopet tudi s združenim knjigovodstvom. Učenci plačujejo mesečno 50 lir učnine, seveda težko. Obljubljena je podpora Ljudske posojilnice in Vzajemne zavarovalnice.

Predsednik prebere prošnjo gospe Zore Šonc, da bi še dalje poučevala klavir na Orglarski šoli. Premrl predlaga po možnosti ugodno rešitev, a odbor prošnjo odkloni predvsem z ozirom na to, da je treba sedaj pri spremembi ravnatelja in zaradi splošnega skrčenja učnih moči čim več zaposliti te. Klavir poučuje sedaj ravnatelj Snoj, ki je prevzel tudi orgle in splošno glasbeno teorijo, prof. Tome poučuje harmonijo in kontrapunkt. Gospe Šončevi se za njeno desetletno poučevanje pošlje zahvala.

Prošnji Antona Ribariča, gojenca III. l. O. š., se kot beguncu iz Štajerskega ugodi, da bo plačeval manjšo učnino, kolikor bo mogel.

Prof. Premrl predlaga, naj se gojencem še dalje nudi prilika, da bodo imeli v Alojzijeviski kapeli Marijino družbo. In naj šola še dalje dobiva list »Naša zvezda«. Sprejeto. Isti poroča o Cerkvenem Glasbeniku. Sedaj je samo še okrog 300 naročnikov. Ob tem številu se bo list težko vzdrževal. Treba bo poagilirati za večje število naročnikov. Odbor sklene, da se list ne ukine, pač pa naj izhaja še dalje v manjšem obsegu. Učenci Orglarske šole, ki so prejemale list že več časa zastoj, na sedaj tudi nekaj malega zanj prispevajo.

3. Visoki Komisariat za Ljubljansko pokrajino v Ljubljani je nakazal Cecilijanskemu društvu po Glasbeni Matici *podpora* v znesku 2985 lir. Denar se razdeli takole: 1685 lir dobi Orglarska šola, 1300 lir pa Cerkveni Glasbenik.

4. Prof. Premrl poroča kot nadzornik organistov mesta Ljubljane o cerkvenem petju in glasbi v Ljubljani. Obiskal je v tem letu 11 cerkva, nekatere večkrat. Zborovsko petje je večinoma zelo dobro, posebno izdelano v stolnici, zlasti pri velikih mašah, med novejšimi

župnimi cerkvami pa v Sp. Šiški. Krepke in zmožne mešane zборе ima tudi večina drugih cerkva. Vendar bi bilo treba enega ali drugega pevskega še bolj navajati na vezano in vzdržano petje, drugod zopet bolj glasovno izenačiti, pa zopet glede dinamike bolj strogo voditi. Marsikje ne pojo darovanjskih pesmi. Ljudsko petje se pri mašah premalo goji. Pri greg. koralu v cerkvah, kjer se to petje le včasih izvaja, premalo pazijo na pravilen, enakomerno tekoč ritem, nekateri prehitro recitirajo, pri izvenmašnih oracijah tudi ne vedo še povsod, da se Amen poje v poltonu navzgor (Pri »Pokropi me«, pri blagoslovu itd.). Orgljanje je ponekod v celoti prav dobro, zlasti kar tiče preludije in postludije, igrane iz not; niso pa vedno dobre improvizirane medigre. Pri spremeljanju petja je orgljanje tu in tam včasih premočno in preostro. Poročevalec predlaga, naj škof. ordinariat organistom ponovno naroči, naj se pri vodstvu petja, izberi pesmi itd. drže škofijskih odlokov, naj ne opuščajo darovanjskih pesmi, oziroma naj darovanje vsaj recitirajo, naj upoštevajo cerkvene dobe, praznike in posebne prilike, ki jim pritiče posebna pesem, naj gojijo ljudsko petje, kakor je ukazano, ter naj čimveč igrajo iz dobrih tiskanih orgelskih zbirk. Še ne odobrene skladbe, ki jih nameravajo izvajati, naj prej predlože škofijstvu v pregled oziroma v odobrenje. — Podrobno poročilo o nadzoru vanju bo poročevalec predložil škof. ordinariatu.

Koncertna poročila.

Koncerti v Ljubljani. 10. oktobra je koncertiral Ljubljanski godalni kvartet, ki ima sedaj sledečo zasedbo: Pfeifer, Leon, I. gosli, Dermelj Albert, II. gosli, Sušteršič Vinko, viola, Šedelbauer Cenek, violončelo. Izvajali so Škerjančev IV. kvartet, Beethovnov kvartet v F-duru op. 18, Malipierove »Stornelli e Ballate« in Novakov kvartet v G-duru, op. 22. Po slogu različna, a vsa pomembna in močna dela so izvajalec podali izredno dobro, enotno, točno in najskrbneje izdelano. Posebno je vžgal Novakov tako zvani »Moravski« kvartet. — 20. oktobra je bil skladateljski večer Mirce Sancinove. Nadarjena in jako zmožna slovenska skladateljica je na tem večeru pokazala celo vrsto svojih zrelih, kvalitetnih del: klavirskih, za gosli in klavir ter samospeve s klavirjem. Klavirske skladbe je sama izvedla z veliko tehniko in krepkim podčrtavanjem tem. Težke, naporne samospeve je izvrstno zapela operna pevka Valerija Heybal, pri dveh goselskih skladbah »Vizija« in »Romanca« je sodeloval naš priznani violinist Karlo Sancin. Obadva je spremljala Mirca Sancinova. Večer je zelo lepo uspel. Skladateljice, ki se je posvetila zlasti klavirski in komorni glasbi sploh s tako notranjo močjo, strokovno sposobnostjo in vnemo, smo resnično veseli in upravičeno nanjo ponosni. — 27. oktobra je sledil koncert prvovrstnega italijanskega pianista Carla Vidusso, ki se je uveljavil že na mednarodnih tekmovanjih v Budimpešti in Varšavi in koncertiral že po vsej Evropi in Južni Ameriki. Mojstrsko vzorno je odigral dve Beethovnovi sonati, Brahmsove Variacije na Paganinijev tema, dve Ferrarijevi študiji, Schubertovo Vojaško koračnico in Lisztovo VI. Rapsodijo. Dodal pa je še dve skladbi. Izredno odličen pianist bi bil zaslužil večji obisk. — 10. novembra je nastopil v samostojnem koncertu naš prvi mojster v klavirski igri, rektor Glasbene akademije Anton Trošt. Njegov obširen spored je obsegal najrazličnejše sloge in skladatelje: Bacha s štirimi od Busonija prirejenimi koralnimi predigrami, Cesar Francka s Preludijem, koralom in fugo, Chopina s tremi deli, Skrjabin s posebno svojstveno in globoko zajeto V. sonato, našega Ostrea s Tremi Arabeskami, Milojeviča z dvema Ritmičnima grimasama, Sgambatija s Tokato op. 18, 4. de Falla in Albeniza, vsakega s tipično špansko ritmiko. Trošt je dal vsaki od naštetih skladb pravi izraz in obraz in nudil s svojo visoko umetniško igro poslušalcem v polno zasedeni dvorani redko užitek. — 14. novembra je Železničarsko glasbeno društvo »Sloga«

priredilo koncert slovenskih ljudskih in umetnih pesmi v korist Rdečega križa. Mešani zbor pod vodstvom H. Svetela je izvedel skladbe Adamiča, Ferjančiča, Hubada, Ipavca, Puša, Rožanca in Sattnerja; ženski zbor po en zbor Adamiča in Vodopivca, gospa Pavla Lovšeta pa je spremljana od dr. Sama Lovšeta sodelovala s samospevi Deva, Kreka, Svetela in narodnimi pesmimi. Koncert je v splošnem dobro uspel. — Več uspelih orgelskih koncertov je v Radio Ljubljana priredil zadnje mesece prof. Pavel Rančigaj. — 17. novembra se je vršil vokalno-instrumentalni koncert Glasbene Matice. Po presledku več let je bila zopet izvajana p. Hugolin Sattnerjeva »Jeftejeva prisega« za soli, mešani zbor in orkester, klasično izklesano delo, po izrazu povsem naše, in toplo občuteno, z jako pevnimi zbori, posebno uspelimi soli zlasti obsežnim basovskim in prav dobro instrumentacijo. Basovsko-solistično vlogo je odpel dovršeno in mladeniško sveže naš mojster-pevec Julij Betetto, altovski solo je jako dobro podala Bogdana Stritarjeva, ki ima dobro šolan, prijeten in dokaj zvočen alt. Zbor in orkester sta bila prav dobra. Posebno moramo pohvaliti zbor, ki je precej povečan in nekako prenovljen. Zasluga gre sedanjemu njegovemu vodji Samu Hubadu. Celotno izvajanje Sattnerjevega dela je jako ugajalo. Sledila sta dva Lajovčeva krasna samospeva: »Zacvela je roža« in »Pesem o tkalcu« (izvrstno instrumentirano od L. M. Škerjanca), ki ju je prepričevalno podala naša vedno bolj napredujoča sopranistinja Valerija Heybalova. Kot sklepna skladba je bila dana Arničeva Te Deum simfonija za orkester in mešani zbor, ki se pridruži temu delu v IV. stavku. Ta Arničeva simfonija je že več let čakala na celotno izvedbo. Sedaj jo je srečno doživela. Kakor v vseh svojih simfoničnih delih, se kaže Arnič tudi v tem samoniklega, elementarnega, polnokrvnega glasbenika. Prinaša zdrave, svojstvene domisleke, ki jih na široko razpleta. Kontrasti so v tej simfoniji zelo vidni. Silna po moči in zaletu sta prvi in zadnji stavek, izredno miren in blag drugi (Antifona), prijetno se razvijajoč in stopnjujoč tretji (Scherzo). V instrumentaciji je Arnič mojster svoje vrste. Zborovski del je obdelan na svojski način, razpleta se naglo bodisi harmonsko, bodisi kontrapunktično; proti sredini se skladatelj posluži daljše večglasne recitacije, teme so deloma močno figurirane, zlasti končna v fugi. Zbor se je v težko skladbo dobro vživel in popolnoma zadostil, četudi deloma napornim in težkim zahtevam. Orkester Zveze godbenikov je bil v splošnem prav dober in je v kratkem času priprave za to delo izvršil svojo nalogo kar hvale in priznanja vredno. Tudi pri tem delu in tu še posebno se je izkazal naš mladi nadebudni dirigent Samo Hubad. Koncert je bil odlično obiskan.

St. Premrl

Oglasnik za cerkveno in svetno glasbo.

Lepi hlevček Betlehem, Celsissimo ac Illustrissimo Domino Domini Principi Episcopo Labacensi Dr. Gregorio Rožman, cantus ecclesiastici popularis felicissimo initiatori ac eminentissimo fautori **Missa pastoralis** secundum cantionem Slovenorum veterem »Stabulum pulchrum Betlehem« aliasque a choro quatuor vocum mixtarum organo et orchestra comitantibus concinenda, dedicata a Francisco Kimovec. Labaci 1941. — Če starejši klasični à capella skladatelji so razne ljudske pesmi oziroma njih motive jemali sem ter tja za vodilne glasove svojim mašam. Naš Hladnik je med svojimi številnimi latinskimi mašami zložil eno po motivih Gregorja Riharja. In tudi še ta ali oni pri nas kakor drugod je porabil v mašnih latinskih skladbah kako ljudsko cerkveno pesem. Ti zadnji so ljudske cerkvene pesmi večinoma le nanašali eno za drugo in jim podložili latinsko mašno besedilo. Dr. Kimovec pa je našo staro božično ljudsko pesem »Tam stoji pa hlevček« in druge obdelal kontrapunktično na prav svojevrsten, nov in zanimiv način. V Kyrie začne sopran takoj z drugo polovico pesmi »Tam stoji pa hlevček« (v Es-duru), bas jo s spremenjenim koncem nadaljuje v B-duru, nato jo povzamejo zopet sopran in orgle oz. instrumenti. Za Christe eleison je uporabljena prva polovica iste pesmi: v altu in tenorju, na kar

zbor prosto nadaljuje; zadnji Kyrie prinaša drugi del pesmi v sopranu in basu, deloma jo pojeta še tenor in orgle, bas pa sklene z začetno, tonalno nekoliko spremenjeno melodijo, orgle pa s sklepom pesmi »Sveta noč«. Kyrie je kratek in se hitro razvija; glasovi, v kolikor ne prinašajo odlomkov božične pesmi, prosto kontrapunktirajo. V Gloriji so v prvem delu uporabljeni največ motivi iz že omenjene glavne pesmi, pri »Qui tollis« pa nastopi Riharjeva pesem »Zveličar nam je rojen zdaj« najprej v basu, na kar jo zbor v preneseni legi nadaljuje deloma harmonično, deloma kontrapunktično; pri »suscipe« je melodija obdelana modulacijsko (A, F, C). Sklepni del prinaša najprej prvo pesem tesno fugarano, potem še druge motive, zlasti drugo polovico pesmi »Poslušajte vsi ljudje«. Orgle z orkestrom končajo kakor Kyrie s končnim motivom »Svete noči«. Credo začne s pesmijo »Poslušajte vsi ljudje« — tu bas tenorju odgovarja z obrnitvijo motiva —, sopran, podprt od zbora spev preprosto nadaljuje. To se z malo spremembo ponovi. Po nekaj bolj prostih taktih skladatelj še nekoliko obdelava drugi del te pesmi. Pri »Et incarnatus est« je uporabljena pesem »Kaj se vam zdi, pastirci vi« (prvi del) v ženskem trospevu in s sklepom mešanega zbora. »Crucifixus« prinaša nov ljudski motiv. Nadaljevanje se vrši z že naznačenimi melodijami »Tam stoji pa hlevček« in »Poslušajte vsi ljudje«. Pri »Qui cum Patre et Filio« zadoni v slovesnem enoglasju drugi del pesmi »Kaj se vam zdi, pastirci vi« (Gloria in excelsis Deo); zadnji odlomek te pesmi slišimo nekoliko okrašeno v orglah. V polnih harmonijah in v bolj prosti zamisli se odpoje »Et unam sanctam catholicam et apostolicam Ecclesiam«. Po kratkem recitiranju zbora na dveh različnih tonih, po recitiranju, ki ga orgle in instrumenti spremljajo z motivi osprednje božične pesmi, je skladatelj navezal popolnoma izdelano, gladko tekočo, prvovrstno — na klasične vzorce oprto — čvrsto in učinkovito fugo na temo pesmi »Poslušajte vsi ljudje«. Zadnji štirje takti končajo zopet s sklepom »Svete noči«. V Sanctusu dajeta v orglah glavno oporo in vodilo spevu deloma pesem »Sveta noč« v mogočnih modulacijskih vzponih, deloma v drugem delu — pesem »Pojdimo s pastirci mi« (od 4. takta te pesmi dalje), ki je obdelana kanonično, v pevskih glasovih najprej dvoglasno. — višji in nižji glasovi, — potem štiriglasno. Sklep v orglah je zopet iz pesmi »Sveta noč«. Benedictus je v prvi polovici v zboru prosto zložen — v dveh mirnih, preprosto harmoničnih in večinoma na pedalnem tonu ležečih stavkih, orgle ga spremljajo s pesmijo »Kaj se vam zdi, pastirci vi«. »Hosana« prehodno preide v srednjo, nekoliko variirano tematiko pesmi »Pojdimo s pastirci mi«, na kar se ponovi nadaljnji »Hosana« kakor v »Sanctusu«. Lepa, prikupna so tu nekatera ostinatna mesta v orglah oz. instrumentih. Agnus Dei prinaša novo ljudsko temo, ki se razvija v enoglasju, in pri vsaki ponovitvi v drugi legi; vmes je »miserere nobis« zložen deloma ljudsko, deloma nekako recitativno. »Dona nobis« pōvzame motive pesmi »Tam stoji pa hlevček« iz Kyrie in konča instrumentalno s ponavljajočim sklepnim motivom »Svete noči«. — Zdelo se mi je potrebno podati analizo te glasbene umetnine in tako še vidneje pokazati njene velike vrednote. — Zdaj samo še nekaj opazk. Edino, kar se sliši v tej maši nekoliko prisiljeno, je neobičajna deklamacija besedila na nekaj mestih, ko skladatelj rabi nepoudarjene zloge na težkih mestih, n. pr. v »Gloriji«: »Gratias agimus tibi propter magnam gloriam tuam« ali v Credo non erit finis ali pa poudarjene zloge na lahkih dobah: n. pr. Credo: Patrem omnipotentem. — Priznam, da je tudi to mogoče in so mi znana taka mesta tudi drugod; vendar je pri njih izvajanju treba več pozornosti kot sicer; tudi se to zlasti v tesno se vrstečih imitacijah bolj skriva in manj občuti kakor v goli melodiki. — Besedilo se v tej maši v vseh spevih razen Kyrie na več mestih ponavlja, kar je ponekod zaradi tematike in celotnega oblikovanja umljivo in zlasti pri fugi popolnoma naravno; vendar si moramo cerkveni skladatelji prizadevati, da liturgičnega besedila ne bomo brez posebne potrebe pri rednem poteku skladbe ponavljali in da bomo na ta način bolj ustrezali cerkvenim določilom. — Glede dvojnega pedala s kvinto na nekaterih mestih v Kyrie, Credo in Agnus opozarjam, da je kvinta namenjena bolj orkestralnemu spremljanju; na orglah bi se s 16' registri hkrati s temeljnim tonom glasila preveč zamolklo,

debelo in kvarno. — Ponovno poudarjam, da je ta najnovejša Kimovčeva latinska maša odlično cerkvenoglasbeno delo, zloženo z veliko rutino in skrbnostjo bodisi v celoti bodisi v podrobnostih. Tudi izdaja sama je izredno lična, tisk krasen ter skoraj brez napak. St. Premrl.

Missa pro defunctis ad unam vocem comitante organo vel harmonio auctore E. Komel. Approbata ab ordin. archieppali Goritiae, die 5. sept. 1941-XIX N. 2920. Goritiae 1941-XIX. Edidit. »Libreria cattolica« Gorizia. Opalographo multiplicavit Rom. Pahor, Labaci. — V dobrem cerkvenem slogu zložena črna maša, ki se naravno in logično razvija in ohrani svoj plemeniti značaj v vseh spevih do konca. V višini gre do e in je vsled tega primerna tenorom in baritonom, manj basom. Gradual in trakt sta prirejena koralno psalmodično v VIII. tonu. Druga mala nota (tako imenovana »supervenienti«) pri koncu mora biti f, ne g, kar pa pride v poštev samo pri besedi »perfrui«. »Liberia« je dodana tudi koralno z dobrim prepisom in dobro harmonizacijo. Opozarjam le, da pri »ignem« ni upoštevana kvilizma, ki vpliva ritmično na predidoci dve noti, tako da se druga pred njo, c v klivisu g—c podaljša. St. P.

»Darujmo Gospodu«, 8 darovanjskih pesmi za mešani zbor, zložil Alojzij Martinc. V lastni založbi. Odobril škof. ord. v Ljubljani dne 16. septembra 1941-XIX, št. 3414. Opalografiral Kunaver, Vič. — S temi darovanjskimi pesmimi se nam predstavlja nov naš skladatelj. Lotil se je in uglasbil pesmi, ki jih zadnji čas vedno bolj naglašamo kot mašne najbolj bistvene in potrebne. Tisti, ki pravijo, da imamo darovanjskih pesmi sploh še premalo in da glede njih še ni nič kaj prida izbire, bodo morali spričo vedno novih in stalno ponavljajočih se izdaj teh pesmi končno le utihniti s svojimi ugovori in opravičili ter začeti redno ali vsaj čim več izvajati pri mašah tudi te od škofijstva ukazane pesmi. — Martinčeve skladbe so kot prvi poizkus oz. kot prvo njegovo cerkvenoglasbeno delo dobre, imajo sicer še nekatere pomanjkljivosti, a tudi posebne vrline. Stavek je deloma harmoničen deloma — in to v mnogih pesmih — tudi kontrapunktično-imitatoričen, ko se navadno po dva višja in dva nižja glasova prijetno posnemata in skladbo poživljata. Melodično izražanje — včasih bolj, včasih manj izrazito — je dostojno in se giblje v primernih glasovnih legah. Pač pa se pri prvi pesmi višine v sopranu proti koncu preveč ponavljajo. Med harmonično manj dobrimi mesti omenjam modulacijo iz As-dura v f-mol v drugi pesmi (5 takt), kjer nekoliko moti ne lepo prečje med basom in altom: es, e'. Tiskovni pomoti sta najbrž v 6. pesmi: 3 sistem, 2. takt v tenoru h gis mesto g gis, in v 8. pesmi v 1. taktu zadnje strani, kjer naj alt poje najprej dva a in potem šele dva f. Pri tretji pesmi bo boljše vzeti začetno brzino nekoliko počasnejšo, srednji stavek v $\frac{4}{4}$ taktu pa malo živahnejšo, torej prav nasprotno, kot je označeno. — Po tem prvencu upravičeno sodimo, da nam bo Martinc uglasbil še marsikaj lepega in vedno boljšega, zlasti ko bo zapel čisto iz svojega brez primesi kakršnegakoli več ali manj že obrabljene izražanja. Zbirko priporočamo. Cena: posamezen izvod (v Ljudski knjigarni) 6 L., pri odjemu najmanj 10 izvodov po 3 L. izvod. (Pri Župnem uradu Device Marije v Polju pri Ljubljani tudi po pošti.) Partitura služi namesto glasov. St. P.

Razne vesti.

Na visoko cerkveno glasbeno šolo »Scola Pontificia« v Rimu je bil sprejet p. Francè Ačko, ki je zadnja leta študiral skladanje v privatni glasbeni šoli skladatelja Srečka Koporca. Sprejet je bil na podlagi predloženih svojih že objavljenih skladb in dveh del, ki je z njimi dovršil šolanje pri Koporcu: Overturo za orkester in latinsko mašo za soli, zbor, orgle in orkester. P. Ačko želimo v Rimu najboljših uspehov.

Prvo koralno latinsko mašo (velikonočno), nazvano »Lux et origo«, nastalo v 10. stoletju, so peke v nedeljo, 12. oktobra letos ljudske množice v cerkvi

Novega sv. Antona v Trstu pri slovesni maši škofa dr. Santina. Ves teden pred to nedeljo so se vršile v tržaških cerkvah posebne vaje za ljudsko petje te maše, pri katerih so duhovniki tudi razložili zgodovino in pomen te — vsekakor ene najstarejših koralnih maš. Tudi večernice je isto nedeljo pela v isti cerkvi vsa cerkev. Škof Santin celo pospešuje cerkveno ljudsko petje, ki je lepo razširjeno tudi po deželi.

Novo pevsko šolo je uvedla letos Slogina šola v Ljubljani za one, ki ne žele ali ne morejo obiskovati običajnega pouka solo-petja. — Nar. žel. glasbeno društvo »Sloga« v Ljubljani, Pražakova ulica, izdaja tudi mal glasbeni list »Mlada Sloga«, ki izbaja vsak drugi mesec.

Dr. Božidar Širola, dosedanji upravni ravnatelj Akademije za glasbo in gledališko umetnost v Zagrebu, je postal upravnik etnografskega muzeja.

Slovenska pevka Franja Golobova je kot mezzosopranistka na novo nastavljena pri ljubljanski Operi.

V **Ljubljanski operi** so zadnje mesece uprizorili Puccinijevi operi »La boheme« in »Madame Butterfly« ter Verdijevo opero »Rigoletto«, Straussovo opereto »Netopir«, Leharjevo opereto »Grof Luksemburški«, od slovenskih del J. Gregorčeve »Princeska in zmaj«. — Vsa ta dela so zelo dobro uspela.

Naš mladi, zelo nadarjeni **Bojan Adamič** je priredil s svojim Jazz-orkestrom zelo uspelo samostojno celovečerno plesno revijo.

Razpis glasbenega natečaja.

Glasbena Matica v Ljubljani razpisuje naslednje natečaje za instrumentalne skladbe, za vokalno instrumentalno skladbo ter mešane zборе z izvirnim slovenskim besedilom:

I. Simfonično skladbo za veliki orkester, trajajočo najmanj 20 minut. Nagrada 2000 lir.

II. Simfonietto ali serenado za godalni orkester, trajajočo najmanj 10 minut. Nagrada 1500 lir.

III. Vokalno instrumentalno skladbo (oratorij ali kantato), trajajočo najmanj eno uro. Nagrada 5000 lir.

IV. Pet mešanih zborov, izmed katerih traja vsak po najmanj 4 do 5 minut. Nagrada za vsak zbor 500 lir, skupaj 2500 lir.

V. 10 klavirskih skladb za mladino po 300 lir, skupaj 3000 lir.

VI. 5 skladb za violino ali drugo godalo in klavir, po 400 lir, je 2000 lir.

VII. Poleg teh razpisov je določenih 10.000 lir za odkup še neobjavljenih rokopisov raznih del slovenskih skladateljev.

Predložiti se morejo samo nova dela, ki do sedaj še niso bila objavljena, ne nagrajena in tudi ne izvajana.

Natečaja se lahko udeležijo samo slovenski skladatelji. Vsak udeleženec mora označiti svoje delo z geslom in v posebni kuverti, označeni z istim geslom, navesti svoj naslov. Na kuverti naj bo tudi naslov, kamor naj se vrne nenagrajeno ali neodkupljeno delo, vendar ta naslov ne sme biti istoveten z onim v kuverti. Dela morajo biti poslana v partituri kot priporočena pošiljka na naslov: Glasbena Matica, Ljubljana, Vegova ulica, in sicer dela pod I. in II. najkasneje s poštnim žigom 28. febr. 1942; pod III. najkasneje s poštnim žigom 30. junija 1942; pod IV., V. in VI. najkasneje s poštnim žigom 31. decembra 1941.

Razpisane nagrade pod I. do VI. so nedeljive, pod VII. pa se določijo po predlogu žirije. Izplačane bodo 14 dni po objavi izida natečaja. Odbor ima pravico odkupiti nenagrajene skladbe.

Glasbena Matica si pridržuje pravico prve izvedbe vseh nagrajenih skladb v teku treh let po objavi uspeha natečaja. Skladbe, ki so prejele nagrado iz točke IV., V. in VI. in one, ki se odkupijo iz točke VII., preidejo v last Glasbene Matice, ki jih lahko izda v prvi nakladi in sporazumno določenem številu v teku treh let po objavi natečaja, od skladb, ki so nagrajene iz točke I., II. in III., pa ostanejo po dogovorjenem roku treh let po objavi natečaja avtorske pravice avtorjem nedotaknjene.

Razsodišče bo imenovala Glasbena Matica s posebnim razpisom.

Vse ostale pogoje in postopek natečaja je razvideti iz posebnega pravilnika, katerega odtis bo poslala Glasbena Matica na zahtevo vsakemu interesentu.

Zoper odločitev razsodišča ni priziva.

V Ljubljani, 1. novembra 1941.

Glasbena Matica.

TO IN ONO.

G. Janez Hladnik, župnik in dekan v Št. Vidu pri Stični, je našemu uredništvu l. 1937 sporočil nekaj zanimivih podatkov o dveh naših že umrlih župnikih-cecilijancih. Sporoča sledeče:

Župnik Jereb Janez, rojen v Ljubljani 5. maja 1873, ki je umrl kot upokojenec na Čušperku pri Grosupljem dne 30. aprila 1937, je kot župnik v Škocijanu pri Turjaku izučil 12 organistov. Bil je tudi spreten slikar, ki je slikal jaslice, kulise itd. Ustanovil je dve godbi.

Župnik Gothard Rott, rojen v Ljubljani 5. maja 1852, ki je umrl kot župnik v Zagorju ob Savi, je kot kaplan v Rovtah pri Logatcu izučil prav dober pevski zbor in dva organista: Matijo Trpina in Janeza Kogovška. Tega hči Matilda je sedaj organistinja v Rovtah. Matija Trpin je bil nekaj časa organist v Stari cerkvi pri Kočevju, ko je tam župnikoval Rott.

NAŠE PRILOGE

Današnja glasbena priloga v obsegu štirih strani prinaša Litanijske molitve Jezusovega imena Jezusovega za moški in mešani zbor, zložil Loboda Niko, in Daritveno za enoglasno petje z orglami, zložil Fr. Mlinar-Cigale. K tej pesmi dodajamo na tem mestu še dve kitici:

Jezus vse prenovi
v zveličavni rosi,
dela blagoslovi,
križe z nami nosi.
V milosti napoji
vse ovčice svoje,
da v ljubezni tvoji
zmagajo vse boje.

Varuj nas nesrečne,
žalostne tolaži,
v raj radosti večne
pravo pot nam kaži.
O daritev spravna,
hostija presveta,
žrtev zveličavna,
vsa v skrivnost odeta.

Posamezni izvodi priloge se dobe pri naši upravi po 50 centezimov.

LISTNICA UPRAVE

Današnji številki so priložene poštne položnice za obnovo naročnine za leto 1942. Prosimo cenjene naročnike, da nam naročnino kmalu nakažejo in po možnosti še kako liro navržejo, da bo list sploh mogel — če tudi skromno — še dalje izhajati. Pridobite nam tudi, prosimo, novih naročnikov.

Izhaja kot mesečnik v dvojnih številkah. Cena listu z glasbeno prilogo vred 16 lir; za inozemstvo 24 lir. Uredništvo: Zarnikova ulica 12. Uprava: Semeniška ulica 2. Odgovorni urednik lista in glasbene priloge in izdajatelj Stanko Premrl v Ljubljani.

Tiska Ljudska tiskarna v Ljubljani (Jože Kramarič).